

Datum

9 april 2025

Ons Kenmerk

DSO/10831892

RIS321843

Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen

Toekomstbestendig bouwen aan de stad van morgen

Den Haag staat voor een grote bouwopgave. Om de onze inwoners goed te kunnen huisvesten, zullen de komende jaren vele duizenden woningen gebouwd moeten worden. Het is zaak om dit op een toekomstbestendige manier te doen. De bouw is een sector met een grote uitstoot van CO₂ en een groot verbruik van materialen. Door toekomstbestendig bouwen kan meer waarde ontstaan in de stad (zie 1). Ook kan toekomstbestendig bouwen ervoor zorgen dat de voortgang van de bouwopgave gewaarborgd blijft (zie 2). Ten derde zal de bouw meer dan nu rekening moeten houden met de draagkracht van de aarde (zie 3).

1. Meer waarde voor de stad creëren

Toekomstbestendig bouwen zorgt voor meer (maatschappelijke) waarde voor de stad. Zo zorgt natuurinclusief bouwen voor een groenere en aangenamere woonomgeving. Dit heeft positieve effecten op de gezondheid van de bewoners en leidt uiteindelijk tot lagere zorgkosten. Door nu maatregelen tegen hittestress te nemen, kunnen gezondheidsrisico's voor met name oudere en chronisch zieke mensen inclusief de bijkomende zorgkosten worden verminderd. Door nu maatregelen te nemen op het gebied van waterberging, zullen in de toekomst minder kosten gemaakt hoeven te worden voor de aanpassing van de riolering en kan schade bij overstroming worden beperkt of voorkomen. Toepassing van circulaire ontwerpprincipes zorgt ervoor dat de levensduur van gebouwen langer is, omdat zij beter te onderhouden en beter aanpasbaar zijn. Mocht een gebouw onverhoopt toch aan het einde van zijn levensduur komen, dan zorgen de toepassing van circulaire ontwerpprincipes voor een grotere restwaarde in de vorm van materialen die gemakkelijker geoogst en hergebruikt kunnen worden. Toekomstbestendig bouwen betekent kortom dat er meer (maatschappelijke) waarde ontstaat en minder maatschappelijke kosten. De uitdaging is hoe we ervoor kunnen zorgen dat deze meerwaarde die pas na oplevering van woningen of zelfs veel later ontstaat, toch ten goede kan komen aan degenen die nu in de woning- en utiliteitsbouw investeren. Anders wordt goedkoop duurkoop.

2. Toekomstbestendig door blijven bouwen

Toekomstbestendig bouwen zorgt er ook voor dat we door kunnen blijven bouwen aan een mooie, groene metropool met een gezonde leefomgeving. Nu al wordt duidelijk dat het overschrijden van planetaire grenzen de voortgang van de bouwopgave in gevaar kan brengen. Risico's op vertraging en hogere kosten van de bouw kunnen met name optreden door de stikstofproblematiek, een te hoge CO₂-uitstoot en grondstoffenschaarste.

Hoewel door interne saldering en maatregelen op de bouwplaats tot nu toe een bouwstop werd voorkomen, leidt de stikstofproblematiek bij sommige projecten tot vertragingen en langere bouw tijden, en daarmee tot hogere bouwkosten. Aangezien een effectief rijksbeleid voor het terugdringen van de NO_x- en ammoniakemissies vooralsnog uitblijft, zijn deze risico's ook in de toekomst niet uit te sluiten, zoals onder meer gebleken is uit recente rechterlijke uitspraken. Om de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te reduceren en risico's voor de voortgang van de bouw uit te sluiten, is het daarom raadzaam om de uitstoot van NO_x door bouw machines en -verkeer zo veel mogelijk te reduceren.

Een CO₂-bouwstop vormt een vaak nog onbekend risico voor de voortgang van de bouwopgave. De bouw zorgt voor een substantieel aandeel van de CO₂-uitstoot in Nederland. Het arrest van de Hoge Raad in de zaak Urgenda tegen de Staat der Nederlanden heeft duidelijk gemaakt dat de overheid een zorgplicht heeft en dat burgers met succes een rechtszaak kunnen aanspannen als de overheid niet genoeg doet tegen klimaatverandering. Ook de gemeente Den Haag zal zich voldoende moeten inspannen om ervoor te zorgen dat de bouw in de stad binnen het zogenaamde CO₂-budget voor het halen van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs blijft.¹

Een derde risico voor de voortgang van de bouw is een gebrek aan grondstoffen. De afgelopen jaren hebben laten zien dat de beschikbaarheid van voldoende grondstoffen niet langer zonder meer gewaarborgd is. Tijdens de coronacrisis rezen de prijzen van grondstoffen als staal en kritieke metalen de pan uit. Inmiddels beginnen zelfs grondstoffen als zand en grind in Nederland schaarser te worden. Het is daarom zaak om materialen vaker en hoogwaardiger her te gebruiken of te kiezen voor hernieuwbare materialen. Dit voorkomt schaarste van grondstoffen en hogere bouwkosten, maar zorgt ook voor een forse reductie van de CO₂-uitstoot. Met het gebruik van biobased materialen kan bovendien langdurig CO₂ worden opgeslagen.

3. Bouwen binnen de draagkracht van de aarde

Menselijke activiteiten overschrijden de draagkracht van de aarde in snel tempo. Zogenaamde planetaire grenzen als de opwarming van de aarde (broeikaseffect), verlies van biodiversiteit, stikstofdepositie, waterschaarste, landgebruik en chemische verontreiniging door toxische stoffen en plastics zijn bijna overschreden of al overschreden². Dit betekent dat voor komende generaties een veilig voortbestaan in gevaar komt. Ook in Den Haag merken we de gevolgen hiervan. We zullen dus stappen moeten zetten om ervoor te zorgen dat we zoveel mogelijk binnen de planetaire grenzen blijven. Ook moeten we ons voorbereiden op de gevolgen van reeds overschreden grenzen zoals klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit.

De bouw is een sector met een hoge CO₂-uitstoot en materiaalverbruik. Verdichting en verstening van de stad kan bovendien leiden tot extra verlies aan biodiversiteit, zeker in een al dichtbebouwde stad als Den Haag. Door toekomstbestendig te bouwen, kan de doelstelling om het woningtekort terug te dringen, worden verenigd met het streven zoveel mogelijk binnen de planetaire grenzen te blijven. Toekomstbestendig bouwen draagt bij aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van klimaatneutraliteit, grondstoffenverbruik (50% minder materiaalgebonden milieu-impact in 2030), stikstof, behoud van groen en biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Ambities en doelstellingen

Met de Stedelijke Beleidsvisie Toekomstbestendig Bouwen Den Haag 2025-2035 zorgt de gemeente er niet alleen voor dat de bouw zoveel mogelijk binnen de planetaire grenzen blijft en dat er een mooiere, groenere stad ontstaat voor toekomstige generaties, maar ook dat we snel en betaalbaar doorbouwen. We gaan dit doen door actief te sturen op CO₂-reductie en circulair bouwen, meer groen en biodiversiteit, klimaatadaptatie en schoon en emissieloos bouwen voor nieuwbouwprojecten. En voor renovatie- en transformatieprojecten worden maatregelen per project afgewogen. Het oude puntensysteem voor Groen- en natuurinclusief bouwen wordt aangescherpt en aangevuld met klimaatadaptatieve maatregelen. Het nieuwe puntensysteem vervangt hiermee het oude puntensysteem. Het gaat hier om ambities op kavelniveau/bouwveld³.

¹ <https://www.hogeraad.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2019/december/staat-broeikasgassen-verminderen-voor-eind-2020/>

² <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

³ Het gebied is het totale oppervlak van het te ontwikkelen gebied inclusief bebouwing.

Duurzaamheidsambities op gebiedsniveau en bij de inrichting van de openbare ruimte dienen te worden uitgewerkt in de verschillende gebiedsvisies en gebiedsprogramma's.

Participatie

Dit beleid is tot stand gekomen in afstemming met projectontwikkelaars, corporaties en beleggers zoals verenigd in de Haagse Tafel Wonen. Hun opmerkingen hebben op verschillende punten geleid tot aanscherping en verbeteringen. Ook werken we samen met de andere G4-gemeenten, andere grote steden en de provincie, zodat een gedragen beleid ontstaat en een gelijk speelveld voor de sector.

De Uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bouwen 2025-2030 (bijlage 1) geeft aan hoe uitvoering wordt gegeven aan de ambities en doelstellingen van deze visie.

Gezien het vorenstaande stelt het college de raad voor het volgende besluit te nemen:

de raad van de gemeente Den Haag,

gezien het voorstel van het college van 8 april 2025,

- I. de Stedelijke Beleidsvisie Toekomstbestendig Bouwen Den Haag 2025-2035 vast te stellen en hiermee met de keuze voor het sturen op;
  - a. De beperking van de CO₂-uitstoot (Paris Proof bouwen);
  - b. Natuurinclusief en Klimaatadaptief bouwen;
  - c. Schoon en Emissieloos Bouwen;
- II. het Puntensysteem Natuurinclusief en Klimaatadaptief Bouwen vast te stellen;
- III. het Puntensysteem Groen- en natuurinclusief bouwen (RIS319059) in te trekken;
- IV. kennis te nemen van de Uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bouwen 2025-2030.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 22 mei 2025.

De griffier,

De voorzitter,